

АРТЪР КЛАРК
Г-Н ХЪРБЪРТ ДЖОРДЖ
МОРЛИ РОБЪРТС УЕЛС

Превод от английски: Венелин Мечков, 1998

chitanka.info

Преди две години написах разказ, основателно озаглавен „Най-дългият научно-фантастичен разказ на света“, който Фред Пол съвместно помести върху страница от списанието си. (Тъй като издателите трябва по някакъв начин да оправдаят своето съществуване, той го преименува на „Едно завръщане към метаразказите“. Ще го откриете в броя на „Галакси“ от октомври 1966 година.) В близост до началото на този метаразказ, но на безкрайно голямо разстояние от завършека му, цитирах „Изпреварващият“ на Х. Дж. Уелс.

Макар и за пръв и последен път да прочетох тази кратка фантазия преди около двадесет години, тя ярко се запечата в съзнанието ми. В нея се разказваше за двама писатели, единият от които установил, че още преди да завърши най-добрите си разкази, другият вече ги публикувал. Най-сетне, изпаднал в отчаяние, решил, че единственият лек за това хроническо (в буквалния смисъл на думата) плагиатство е убийството.

Разбира се, неговият съперник отново го изпреварил. Разказът завършва с думите: „Изпреварващият, обхванат от неописуем ужас, се скри в една странична уличка“.

Сега, нека заявя следното: бях готов да се закълна върху цяла камара Библии, че този разказ е бил написан от Х. Дж. Уелс. При все това, няколко месеца след публикуването на моята творба получих писмо от Лесли А. Гритън от Еврет, Вашингтон, в което ми съобщи, че не може да открие цитираното произведение на Уелс. Оказа се, че г-н Гритън е стар негов почитател. Спомняше си добре излизането на „Войната на световите“ като подлистник в списание „Странд“ в края на 1890-те години. „Пази Боже!“, както би възкликнал някой от лондонските герои на Учителя.

Все още не желаейки да повярвам, че мисловната ми картотека ми е погодила такъв мръсен номер, бързо отидох в градската библиотека на Коломбо и прегледах автографираните двадесет и няколко тома на Уелс, отпечатани от издателство „Атлантик“. По щастлива случайност, Британският съвет тъкмо тогава бе уредил изложба по случай стогодишнината на писателя и входът на библиотеката бе украсен с фотоси, илюстриращи неговия живот и литературна кариера. Скоро установих, че г-н Гритън е прав, че в съчиненията на Уелс няма разказ със заглавие „Изпреварващият“.

Въпреки това, през месеците след публикуването на НДНФРНС нито един друг читател не постави под съмнение моите думи. Това ме подтисна. Къде изчезнаха почитателите на Уелс?

Моят ерудиран информатор бе решил поне част от загадката. Оказа се, че „Изпреварващият“ е дело на някой си Морли Робъртс и е бил издаден за пръв път през 1898 година в сборника „Пазителят на водите и други разкази“. Вероятно съм попаднал на него в публикуваната през 1947 година от издателство „Дабълдей“ антология „Пътници във времето“, съставена от Филип Ван Дорен Стерн.

При все това, трябваше да се решат още няколко проблема. Първо, откъде се бе появила моята убеденост, че разказът е дело на Уелс? Мога да изкажа единствено предположението, макар и да изглежда изсмукано от пръстите, че подсъзнателно съм бил подведен от сходството на заглавието на разказа с това на „Ускорителя“ (Б.пр. — На английски „Ускорителят“ и „Изпреварващият“ са съответно „The Accelerator“ и „The Anticipator“).

Също така бих искал да узная и причината, поради която това произведение се бе запечатало така ярко в съзнанието ми. Може би, подобно на всички писатели, съм особено чувствителен към опасността от плагиатство. Досега, да чукам на дърво, съм имал късмет. Нахвърлял съм обаче планове на няколко разказа, които ме е страх да напиша, преди да съм се убедил, че са напълно оригинални. Ето един пример: мъж и жена, след взривяването на планетата им, кацат с космическия си кораб в един нов свят и когато започват да уреждат живота си на него, се оказва, че имената им — представете си — са Адам и Ева.

От грешката си имах и известна полза. Когато започнах отново да преглеждам кратките разкази на Уелс, с изненада установих колко малко от тях са тези, които биха могли да бъдат окачествени като научна фантастика или просто като фантастика. Добре знаех, че от неговите над сто издадени тома само малка частица представляват научна фантастика. Бях забравил обаче, че същият извод е валиден и за кратките му произведения. Едно подтискащо голямо количество от творенията му представляват драми и комедии, посветени на епохата на крал Едуард („Флиртовете на Джейн“), доста мъчителни опити за хумор („Моят пръв самолет“), опит за автобиография („Плъзгане под микроскопа“) и чист садизъм („Конусът“). Може би проявявам

пристрастие, но според мен, в сравнение с другите му разкази, шедьоврите „Звездата“, „Кристалното яйце“, „Цъфтежът на странната орхидея“ и най-вече „Страната на слепите“ сияят като диаманти сред мъниста.

Нека се върнем обаче към Морли Робъртс. Нищичко не знам за него и се чудя дали малката му екскурзия във времето не е имала за източник на вдъхновение „Машината на времето“, публикувана само две години преди „Изпреварващият“. Чудя се също кое ли от двете произведения е било написано първо. Именно написано, а не публикувано.

И защо един такъв нелишен от въображение писател не е сътворил нещо повече, за да си създаде име? Дали пък...

Току-що през ума ми се стрелна ужасяваща мисъл. Ако трупът на Морли Робъртс, съвременник на Х. Дж. Уелс, е бил открит в някоя тъмна уличка, не искам да чуя нищо повече за това.

Април 1967 година

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.